

Європейський досвід державної політики в сфері юстиції

Орест Красівський, Орися Мерза, Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

У статті розглянуто європейський досвід державної політики в сфері юстиції. Розглянуто різні моделі юстиції в Європі, на основі яких забезпечується захист прав та свобод громадян та їх взаємодія із органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Виокремлено різні підходи до побудови системи юстиції у різних країнах Європи. Визначено сутність органів юстиції у різних країнах Європи та здійснено оцінку їх діяльності.

Аргументовано, що в кожній європейській країні є свої особливості, які стосуються призначення суддів на свої посади. Визначено, що у більшості країн Європи організаційне забезпечення судових установ належить до компетенції органів виконавчої влади, якими переважно виступають міністерства юстиції.

Проаналізовано спільні та відмінні ознаки діяльності органів юстиції в європейських країнах та в Україні. Відзначено, що в Україні, на відміну від європейських країн, повноваження у сфері інтелектуальної власності відносяться не до органів юстиції, а до Державної служби інтелектуальної власності України, яка є окремим центральним органом виконавчої влади.

Подано пропозиції щодо покращення діяльності органів юстиції в Україні із врахуванням європейського досвіду. Європейський досвід свідчить про те, що раціонально побудована система юстиції може бути ефективним механізмом захисту прав громадян та сприяти розвитку правового цивілізованого суспільства. Аналіз цього досвіду свідчить про можливість запозичення позитивних надбань європейської правової політики для вдосконалення діяльності органів юстиції в Україні. Європейські стандарти сприятимуть утвердженню верховенства права в українській державі та забезпеченню ефективної охорони та захисту прав людини і громадянина у відносинах з органами державного управління та місцевого самоврядування, що виникають у сфері публічно-правових відносин в Україні.

Ключові слова: юстиція, органи юстиції, європейський досвід, правові сім'ї, держава, захист прав людини і громадянина, виконавча влада

European experience of state policy in the field of justice

Orest Krasivskyy, Orysjia Merza, Lviv Regional Institute for Public Administration National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The article considers European experience of state policy in the field of justice. Various models of justice in Europe, on the basis of which protection of rights and freedoms of citizens and their interaction with public authorities and local governments is ensured, are considered. Different approaches to the construction of the system of justice in different European countries are highlighted. The essence of the judicial bodies in different European countries is determined and their activity is evaluated.

It is argued that each European country has its own peculiarities of appointment of judges to their positions. It is determined that in most European countries organizational support of judicial institutions belongs to the competence of executive bodies, which are mainly the Ministries of Justice.

Common and distinctive features of the activity of judicial bodies in European countries and in Ukraine are analyzed. It is noted that in Ukraine, in contrast to European countries, the powers in the field of intellectual property do not belong to the judicial bodies, but to the State Intellectual Property Service of Ukraine, which is a separate central executive body.

Proposals regarding improvement of the activities of the judiciary bodies in Ukraine, taking into account European experience, are made. European experience shows that a rationally constructed system of justice can be an effective mechanism for protection of rights of citizens and promote the development of a civilized legal society. Analysis of this experience shows the possibility of borrowing the positive achievements of European legal policy to improve the activities of judiciary bodies in Ukraine. European standards will promote the establishment of the rule of law in Ukrainian state and ensure effective protection of human

and civil rights in relations with public administration and local self-government bodies arising in the field of public legal relations in Ukraine.

Keywords: justice, judicial bodies, European experience, legal families, state, protection of human and civil rights, executive body

Европейский опыт государственной политики в сфере юстиции

Орест Красивский, Орыся Мерза, Львовский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины

В статье рассмотрены европейский опыт государственной политики в сфере юстиции. Рассмотрены различные модели юстиции в Европе, на основе которых обеспечивается защита прав и свобод граждан и их взаимодействие с органами государственной власти и органами местного самоуправления. Выделены различные подходы к построению системы юстиции в разных странах Европы. Определена сущность органов юстиции в разных странах Европы и осуществлена оценка их деятельности.

Аргументировано, что в каждой европейской стране есть свои особенности, которые касаются назначения судей на свои должности. Определено, что в большинстве стран Европы организационное обеспечение судебных учреждений относится к компетенции органов исполнительной власти, которыми преимущественно выступают министерства юстиции.

Проанализированы общие и отличительные признаки деятельности органов юстиции в европейских странах и в Украине. Отмечено, что в Украине, в отличие от европейских стран, полномочия в сфере интеллектуальной собственности относятся не к органам юстиции, а в Государственную службу интеллектуальной собственности Украины, которая является отдельным центральным органом исполнительной власти.

Представлены предложения по улучшению деятельности органов юстиции в Украине с учетом европейского опыта. Европейский опыт свидетельствует о том, что рационально построенная система юстиции может быть эффективным механизмом защиты прав граждан и способствовать развитию правового цивилизованного общества. Анализ этого опыта свидетельствует о возможности заимствования положительных достижений европейской правовой политики для совершенствования деятельности органов юстиции в Украине. Европейские стандарты будут способствовать утверждению верховенства права в украинском государстве и обеспечению эффективной охраны и защиты прав человека и гражданина в отношениях с органами государственного управления и местного самоуправления, возникающих в сфере публично-правовых отношений в Украине.

Ключевые слова: юстиция, органы юстиции, европейский опыт, правовые семьи, государство, защита прав человека и гражданина, исполнительная власть

Вступ.

Українська держава розвивається в умовах глобалізації, що зумовлює потребу глибокого вивчення тих процесів, які відбуваються у світі. Неминуча інтеграція у європейський простір викликана географічними, історичними, культурними та іншими чинниками, що визначає об'єктивний характер такої взаємодії. Відповідно до цього необхідно особливу увагу звернути на специфіку функціонування європейського суспільства,

зокрема, на побудову системи юстиції у розвинутих країнах Європи.

Державний механізм європейських країн функціонує на засадах верховенства права та правосвідомості громадян, які притаманні будь-якому цивілізованому суспільству. Забезпечення діяльності органів судової влади та нормотворча організація правової роботи покладається на міністерства юстиції, їх територіальні органи та інші підвідомчі органи юстиції залежно від особливостей правової системи тієї чи іншої країни. Відповідно до

цього у кожній країні органи юстиції мають свої відмінності, зважаючи на компетенцію та напрями діяльності, і ці відмінності залежать від поточних потреб державного управління, правових традицій, державного ладу та стану розвитку суспільства загалом.

Проблеми функціонування органів юстиції у європейських країнах розглядаються у працях таких науковців, як Р. В. Будецький, М. В. Горбачева, Г. В. Куліков, І. І. Микульця, О. В. Федькович, О. О. Чумак та інші. Проте їх дослідження стосуються переважно тільки загальних аспектів статусу та організації діяльності органів юстиції в окремих країнах, комплексно не розкриваючи особливості, спільності та відмінності напрямків діяльності та компетенції органів юстиції у різних країнах.

Метою даної статті є оцінка теоретичних підходів до розуміння сутності європейського досвіду діяльності органів юстиції, аналіз діяльності та повноважень основних органів влади у сфері юстиції країн Європи та представлення пропозицій щодо розвитку української юстиції із застосуванням європейського досвіду.

Результати досліджень.

Європейська система юстиції є неоднаковою та неоднорідною. Її побудова пов'язана із низкою особливостей історичного, ментального, культурного характеру, властивого кожній країні, а також зі специфікою правової системи та її розвитку. Також на сферу юстиції тієї або іншої країни впливають чинники наднаціонального плану, які зумовлені інтеграційними та глобалізаційними процесами як у Європі, так і в цілому світі. Так, мова йде про вплив міжнародних організацій та судових установ, рішення та нормативна база яких поширюється на органи юстиції усього цивілізованого суспільства. Наприклад, рішення Європейського Суду з прав людини спричинили потребу структурних правових реформ у низці країн-членів Ради Європи, які, зокрема, стосувалися організації судоустрою.

Виходячи із особливостей правових систем та конституційних традицій різних держав, можна вести мову про різні моделі юстиції, на основі яких забезпечується захист прав та свобод громадян та їх взаємодія із органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Виокремлюють різні підходи до побудови системи юстиції у різних країнах Європи, які узагальнюючи, можна поділити на такі основні типи:

- англійська (англо-американська) правова сім'я;
- романська правова сім'я;
- германська правова сім'я;
- змішана правова сім'я (Пахолок, 2001).

Виокремимо особливості органів юстиції Великобританії як країни англо-американської правової сім'ї, які характерні своїми специфічними рисами. Так, на органи юстиції цієї країни покладаються особливі функції у сфері судочинства (забезпечення безпеки учасників судочинства, участі суб'єктів у судових справах та підготовки довідок по судових справах), функції, які стосуються управління пенітенціарними установами та контролю за переміщенням засуджених, а також функції з організації кримінального переслідування. Слід зауважити, що ці риси є спільними із рисами органів юстиції Сполучених Штатів Америки, Уельсу, Австралії та Канади – країн, які також належать до англо-американської правової сім'ї (Гусарева, 2010; Федькович, 2007).

Для англійської правової сім'ї характерною є наявність квазісудових установ та функціонування адміністративних судів, підпорядкованих відповідним відомствам. Це означає, що ці суди не формують єдиної в країні самостійної судової системи, а створюються для того, щоб розглядати окремі спори. Іншими словами, у цих країнах існує прецедентне право, що базується на практиці та досвіді застосування судових рішень та вироків на основі тих, які були винесені

раніше. У той же час у країні функціонують і суди загальної юрисдикції, до яких можуть звертатися усі особи, чії права були порушені.

Відсутність адміністративної юстиції та наявність квазіадміністративних судів співвідноситься з доктриною «панування права» в країні, відповідно до якої не передбачено функціонування будь-яких спеціалізованих судів. Функції квазісудових органів виконують адміністративні трибунали, створення яких узгоджується із Лорд-Канцлером і які є спеціалізованими управлінськими органами, покликаними вирішувати адміністративно-правові суперечки у контексті формального судочинства, базуючись на таких принципах: можливість оскарження судового рішення; винесення вмотивованого судового рішення; можливість заявника та відповідача висловлювати свої позиції; змагальність судового процесу; гласність судочинства (Адміністративна юстиція). Нагляд за їх діяльністю здійснюється «судом королівської лави» Суду корони.

На противагу англо-американській правовій сім'ї варто згадати так звану романо-германську модель управління юстицією, до якої належить більшість європейських країн (Микульця, 2014), а також африканські, південно- і центральноамериканські країни. Органи юстиції у цих країнах націлені на участь у законотворчій діяльності, систематизацію законодавчої бази та контроль роботи судових органів.

Романський тип побудови системи юстиції спостерігається у таких країнах як Бельгія, Португалія, Іспанія, Італія та Франція. Для них характерними рисами є: відокремленість адміністративної юстиції; наявність судових установ, покликаних розглядати окремі соціальні спори; функціонування судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів, повноваження між якими розмежовані нечітко.

До германської правової сім'ї належать Австрія та Німеччина, і для цих країн при-

таманним є поділ органів юстиції на два рівні: земельний та федеральний, враховуючи форму територіального устрою цих країн. Юрисдикція судових установ у даному випадку є чітко визначеною, що виключає присутність квазісудових установ у правових системах цих країн (Баб'як, 2016).

Отже, між цими двома правовими сім'ями існують певні відмінності, зумовлені різною організацією адміністративної юстиції та судочинства. У той же час слід наголосити на спільних рисах романського та германського типу юстиції. У цих системах наявні як адміністративні, так і конституційні суди, а також діють спеціальні органи, покликані забезпечувати єдність судових систем у державі. Крім того, міністерства юстиції цих країн мають практично однакові функції, які часто копіюють одна одну і відрізняються лише обсягом повноважень міністрів юстиції у сфері управління судовою системою та контролю за діяльністю судових органів. Також спільним для міністерств юстиції країн романо-германської моделі є законотворча та законопроектна діяльність, яка проявляється у систематизації та кодифікації законодавства відповідної країни.

Поряд із цим, спільним є і те, що міністерства юстиції зазначених країн можуть здійснювати адміністративний контроль за діяльністю судів. Зокрема, мова йде про матеріально-технічне забезпечення судових установ, атестування та забезпечення підвищення кваліфікації працівників судів та контроль кадрової політики судів (Мирончук, 2007).

Змішана правова сім'я поєднує в собі риси як англо-американської системи юстиції так і романо-германської. До країн цього типу правової сім'ї належать Туреччина, Греція, Швеція, Норвегія, Данія, Швейцарія, Ірландія, Шотландія, Нідерланди та деякі інші.

У цих країнах сфера юстиції визначає самостійність організації судової влади,

відповідно до чого в адміністративних судах розглядаються спори публічно-правового характеру. До цих спорів відносять справи стосовно правомочностей державних службовців, взаємовідносин між державними органами і їх посадовими особами та населенням, спори між адміністративно-територіальними одиницями тощо. Суди можуть змусити на основі встановлення юридичних фактів змусити прийняти державні органи певні рішення або навпаки – скасувати їх (Адміністративна юстиція).

Загалом поряд із законотворчою діяльністю, яка є прерогативою центральних органів юстиції європейських країн, вони можуть виконувати функції та повноваження, націлені на розробку, просування, погодження, забезпечення координованості нормотворчої діяльності відповідних органів та погодження правових актів із законодавчою базою Європейського Союзу (наприклад, це стосується Німеччини та Польщі).

Крім того, слід згадати і специфічну діяльність центральних органів юстиції, таку як експертиза проектів нормативних актів, виданих урядами європейських країн, чи підготовка висновків у сфері процесуального та матеріального права, що, зокрема, спостерігається у Польщі та у Німеччині (Regulamin organizacyjny, 2015; Aufgaben und).

Щодо діяльності нотаріату, адвокатури та судочинства, то в європейських країнах вони є досить самодостатніми порівняно з країнами пострадянського простору. Це означає, що вони не настільки підлягають регулюванню та контролю з боку центральних органів юстиції, як це спостерігається у країнах колишнього соціалістичного табору.

Органи юстиції європейських країн часто здійснюють управлінські функції в судовій сфері. Зокрема, це стосується забезпечення діяльності судових органів влади, нагляд за їх роботою та призначення на посади. Тут варто згадати приклад Міністер-

ства юстиції Німеччини, яке наглядає за діяльністю федеральних судів, відповідає за здійснення судочинства в країні, забезпечує функціонування вищих судів та вибори суддів до них (Aufgaben und).

Варто відзначити, що суди як представники адміністративної юстиції розпочали свою діяльність у Франції ще на початку XIX століття, проте самостійною ланкою судової системи країни стали у XX столітті. Зважаючи на особливості історичного минулого країни, формування адміністративних судів спочатку розцінювалося як необхідність кращого захисту суб'єктивних прав та законних інтересів людини і громадянина. Проте справжньою причиною їх діяльності в умовах революції стало небажання нової адміністрації підпорядковуватися старим, ще королівським суддям.

Судове провадження перейшло в адміністративні трибунали, які були самостійними та відокремленими органами виконавчої влади. Адміністративні спори розглядалися за процедурою, наближеною до судової, відповідно до чого вводиться термін «адміністративна юстиція».

На даний час штат суддів адміністративних судів формується за рахунок цивільних та військових державних службовців. Діяльність суддів адміністративних судів в країн курує Вища рада адміністративних трибуналів апеляційних адміністративних органів, яка є спеціалізованим органом у сфері адміністративної юстиції.

Особливістю французького судочинства є те, що заявники лише подають справу до суду і все, більше від них нічого не вимагається. Вони можуть брати участь у процесі розслідування, яке проводиться судами. Усі судові витрати бере на себе судова система країни, від заявника вимагається лише сплата невеликої суми при поданні скарги. Для порівняння – в англо-американській системі на заявника лягає обов'язок сплатити основні витрати щодо здійснення нагляду та на послуги адвокатів.

Німецьке судочинство формувалося за схожим принципом до французького. Цей процес розпочався в середині XIX століття і також здійснювався в межах системи виконавчо-розпорядчих органів. В інституціях, які розглядали адміністративні справи у першій інстанції, працювали лише професійні чиновники, а професійні судді виконували свої обов'язки лише в установах апеляційної інстанції. З часом ці інстанції трансформувалися в повноцінні адміністративні суди як складові системи судової влади і як самостійні установи адміністративної юстиції Німеччини (Адміністративна юстиція).

Загалом нагляд та адміністрування діяльності судових органів у країнах Європи можна розцінювати як безпосередню пряму взаємодію органів юстиції та сфери судочинства. Проте поряд із цим варто згадати повноваження, які стосуються здійснення органами юстиції завдань та функцій державної політики у сфері судової експертизи. Цю діяльність слід розцінювати як непряму взаємодію зазначених органів та судів.

Слід зазначити, що в європейських країнах судова практика передбачає організацію судового вирішення адміністративних спорів за двома основними напрямками. У першому випадку мова йде про функціонування окремої спеціалізованої мережі адміністративних судів у межах судової влади таких країн, як Туреччина, Польща, Італія, Німеччина та Франція. Тобто такий підхід характерний для більшості розвинених країн континентальної правової системи європейських країн. Він має свої переваги у тому, що судді, що працюють у судовій системі, є професіоналами та досвідченими спеціалістами своєї справи, а процедура розгляду адміністративних справ судами є обґрунтованою та достовірною. У другому випадку мова йде про існування у структурі загальних судів спеціалізованих адміністративних палат – це стосується таких

країн як Швейцарія, Нідерланди та Іспанія (Адміністративна юстиція, 2003).

У більшості країн Європи організаційне забезпечення судових установ належить до компетенції органів виконавчої влади, якими переважно виступають міністерства юстиції. Незалежність судів є ключовим принципом їх функціонування, тому у тих країнах, де спостерігається втручання у їх діяльність, вживаються заходи до усунення тих органів, які зловживають своїми повноваженнями, від організаційного забезпечення судів (Бринцев, 2010). Цей досвід може бути корисним для України, зважаючи на надмірну бюрократію вітчизняної судової системи, ієрархічну залежність та недостатньо широкий перелік функцій судів.

З метою перевірки діяльності судів у французькій системі юстиції організовується діяльність відповідних інспекцій. Вони працюють там, де суди виконують свою роботу на поточний момент часу. Разом з тим, процедура інспектування здійснюється протягом всього періоду часу, починаючи від останньої перевірки, і якщо суди змінювали своє місцезнаходження чи формат діяльності, то інспектування може проводитися за розширеним принципом.

У кожній країні є свої особливості, які стосуються призначення суддів на свої посади. Це є свідченням того, що ті, хто хоче обіймати високі посади у системі судочинства, повинні прикласти чимало зусиль та затратити чимало часу, будуючи свою кар'єру у зазначеній сфері. Врахування достатнього професійного стажу для бажаючих стати суддею може стати корисним і в українських реаліях, особливо в умовах, коли часто суддями стають молоді та недосвідчені особи. Це також дасть змогу зменшити кількість зловживань у зазначеній сфері.

Цікавим є досвід формування суддівського корпусу, який спостерігається в таких країнах, як Македонія, Швейцарія та інші країни і базується на виборності суддів населенням. Цей підхід ґрунтується

на принципі необхідності відповідальності суддів за свої дії та рішення перед народом. Досвід такої практики засвідчує те, що народ обирає на посади найкращих претендентів.

Важливим напрямом діяльності органів юстиції європейських країн є забезпечення належної реалізації прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина відповідної держави, а також створення відповідних умов для цього. Сюди слід віднести правову допомогу громадянам певної держави, сприяння правовій обізнаності населення та забезпечення доступності необхідних юридичних послуг тим, хто їх потребує.

Сфера прав людини передбачає також їх захист від надмірної тривалості розгляду справ у судах. У європейських країнах існує практика узгодження законодавства з вимогами Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Варто звернути увагу на практику публікації судових рішень, що здійснюється в таких країнах, як Німеччина, Франція та в інших країнах. А досвід Швейцарії чи Іспанії свідчить про вибіркочув публікацію судових рішень.

Щодо України, на відміну від європейських країн, то повноваження у сфері інтелектуальної власності відносяться не до органів юстиції, а до Державної служби інтелектуальної власності України, яка є окремим центральним органом виконавчої влади. На даний час нема підстав вести мову про інтеграцію цього органу до сфери юстиції.

Висновки

Отже, аналіз європейського досвіду державної політики у сфері юстиції свідчить про те, що у цих країнах нема єдиного універсального підходу до функціонування органів юстиції. У європейських країнах центральні та територіальні органи юстиції наділені широким спектром повноважень щодо реалізації державної правової політи-

ки, значно відрізняючись при цьому своїми функціями, правами та обов'язками.

Принцип побудови системи юстиції залежить від державного устрою країни, її правової системи та інших особливостей суспільного ладу тієї чи іншої держави. Організаційна структура органів та підрозділів юстиції у країнах Європи є різноплановою, проте поряд із цим системі юстиції європейських держав притаманна одна загальна особливість, яка проявляється у наявності двох управлінських систем у цій сфері. У першому випадку мова йде про управління на рівні централізованого органу влади, тобто Міністерства юстиції, а в другому – про децентралізований рівень, що реалізовується на рівні регіональних органів та інституцій юстиції.

Усі органи юстиції європейських країн покликані працювати над вдосконаленням діючого законодавства, організовувати діяльність органів нотаріату та адвокатури, здійснювати представництво держави у судових інстанціях, забезпечувати виконання рішень юрисдикційних органів і відповідних покарань та сприяти належному функціонуванню судової системи країни.

Європейський досвід свідчить про те, що раціонально побудована система юстиції може бути ефективним механізмом захисту прав громадян та сприяти розвитку правового цивілізованого суспільства. Аналіз цього досвіду свідчить про можливість запозичення позитивних надбань європейської правової політики для вдосконалення діяльності органів юстиції в Україні. Європейські стандарти сприятимуть утвердженню верховенства права в українській державі та забезпеченню ефективної охорони та захисту прав людини і громадянина у відносинах з органами державного управління та місцевого самоврядування, що виникають у сфері публічно-правових відносин в Україні. Зокрема, це стосується системи судочинства та побудови ефективного судового механізму

в контексті розвитку правової держави та громадянського суспільства.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямку є дослідження інституційних аспектів європейського досвіду діяльності органів юстиції.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

Адміністративна юстиція: Європейський досвід і пропозиції для України / авт.-упор. І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда. Київ : Факт, 2003. 536 с.

Адміністративна юстиція: світовий досвід. URL: <https://racurs.ua/ua/2347-administratyvna-ustyciya-svitovyy-dosvid.html> (дата звернення 3.03.2020 р.).

Адміністративна юстиція... URL: <https://racurs.ua/ua/2347-administratyvna-ustyciya-svitovyy-dosvid.html> (дата звернення 4.03.2020 р.).

Адміністративна юстиція... URL: <https://racurs.ua/ua/2347-administratyvna-ustyciya-svitovyy-dosvid.html> (дата звернення 5.03.2020р.).

Баб'як Н. В. Зарубіжний досвід організації діяльності адміністративних судів і можливості його використання в Україні. Науковий вісник *Львівського державного університету внутрішніх справ*. № 4. 2016. С. 141–150.

Бринцев В. Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади : монографія. Харків : Право, 2010. 464 с.

Гусарева О. С. Юстиція як складова правових систем сучасних країн світу та України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2010. 16 с.

Микульця І. І. Адміністративно-правовий статус органів юстиції України: дис. ... кандидата юрид. наук / Харківськ. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2014. 203 с.

Миرونчук І. В. Міжнародний досвід організації адміністративного судочинства. *Право і суспільство*. 2007. № 2. С. 105–112.

Пахолок Л. І. Адміністративна юстиція в зарубіжних країнах: виникнення і сучасний стан. *Вісник Верховного суду України*. 2001. № 5. С. 49–55.

Федькович О. В. Роль органів юстиції в організації та забезпеченні функціонування системи правосуддя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Академія адвокатури України. Київ, 2007. 19 с.

Aufgaben und Organisation Ministerium / Das Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. URL: http://www.bmjbv.de/DE/Ministerium/AufgabenOrganisation/AufgabenOrganisation_node.html (дата звернення 4.03.2020р.).

Aufgaben und Organisation Ministerium... URL: http://www.bmjbv.de/DE/Ministerium/AufgabenOrganisation/AufgabenOrganisation_node.html (дата звернення 4.03.2020 р.).

Regulamin organizacyjny Ministerstwa Sprawiedliwości: Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości Rzeczypospolita Polska: z dnia 30.01.2015 r., № 59/15/BOF. *Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości*. 2015. Poz. 54.

REFERENCES

Administratyvna ustyciya: svitovyy dosvid [Administrative justice: world experience]. Retrieved from <https://racurs.ua/ua/2347-administratyvna-ustyciya-svitovyy-dosvid.html> [in Ukrainian].

Administratyvna ustyciya... [Administrative justice...]. Retrieved from <https://racurs.ua/ua/2347-administratyvna-ustyciya-svitovyy-dosvid.html> [in Ukrainian].

Administratyvna ustyciya... [Administrative justice...]. Retrieved from <https://racurs.ua/ua/2347-administratyvna-ustyciya-svitovyy-dosvid.html> [in Ukrainian].

Aufgaben und Organisation Ministerium [Aufgaben and Organization Ministry] / Das Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. Retrieved from http://www.bmjbv.de/DE/Ministerium/AufgabenOrganisation/AufgabenOrganisation_node.html.

Aufgaben und Organisation Ministerium [Aufgaben and Organization Ministry]. Retrieved from http://www.bmjbv.de/DE/Ministerium/AufgabenOrganisation/AufgabenOrganisation_node.html.

Babyak, N. V. (2016). Zarubiznyy dosvid organizatsiyi diyalnosti administratyvnyh sudiv i mozhlyvosti yogo vykorystannya v Ukraini [Foreign experience in organizing the activities of administrative courts and the possibility of its use in Ukraine]. *Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs*, 4, 141–150 [in Ukrainian].

Bryntsev, V. D. (2010). *Standarty pravovoyi derzavy: vtilennya u natsionalnu model organizatsiyynogo zabezpechennya sudovoyi vlady [Standards of the rule of law: implementation in the national model of organizational support of the judiciary]*. (p. 464). Kharkiv, Pravo [in Ukrainian].

Fedkovych, O. V. (2007). Rol organiv ustytsiyi v organizatsiyi ta zabezpechenni funktsionuvannya systemy pravosudnya [The role of the judiciary in organizing and ensuring the functioning of the justice system]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Akademiya advokatury Ukrainy. Kyiv [in Ukrainian].

Gusareva, O. S. (2010). Ustytaita yak skladova pravovyyh system suchasnyh krain svitu ta Ukrainu [Justice as a component of the legal systems of modern countries and Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Nats. akad.vnytr.sprav. Kyiv [in Ukrainian].

Koliushko, I. B., & Kuybida, R. O. (2003). *Administratyvna ustytsiya: Evropeyskyy dosvid I propozytsiyi dlya Ukrainy* [Administrative Justice: European Experience and Proposals for Ukraine]. (p. 536). Kyiv: Fakt [in Ukrainian].

Mykultsya, I. I. (2014). Administratyvno-pravovyy status organiv ustytsiyi Ukrainy [Administrative and legal status of the judiciary of Ukraine]. *Candidate's thesis*. (p. 203). Khark. nats, universytet vnutr. sprav. Kharkiv [in Ukrainian].

Myronchuk, I. V. (2007). Miznarodnyy dosvid organizatsiyi administratyvnogo sudochynstva [International experience in the organization of administrative proceedings]. *Law and Society*, 2, 105-112 [in Ukrainian].

Paholok, L. I. (2001). Administratyvna ustytsiya v zarubiznyh krayinah: vynyknennya i suchasnyy stan [Administrative justice in foreign countries: the origin and current state]. *Bulletin of the Supreme Court of Ukraine*, 5, 49–55 [in Ukrainian].

Regulamin organizacyjny Ministerstwa Sprawiedliwosci [Regulamin organizational of the Ministry of Justice]: Zarządzenia Ministra Sprawiedliwosci Rzeczpospolita Polska: z dnia 30.01.2015 r., № 59/15/BOF. *Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwosci*. 2015. Poz. 54.

Красівський Орест

Доктор історичних наук, професор
Львівський регіональний інститут
державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України

Email: krasivski@ukr.net

Мерза Орися

Аспірантка
Львівський регіональний інститут
державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України

Email: orysjam@gmail.com

Krasivskyy Orest

Doctor of Historical Sciences, Full Prof.
Lviv Regional Institute of Public Administration
of the National Academy of Public Administration
under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0002-7028-6038

Merza Orysja

Ph.D. Student
Lviv Regional Institute of Public Administration
of the National Academy of Public Administration
under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0002-5425-4802

Цитування: Красівський, О., & Мерза, О. (2020). Європейський досвід державної політики в сфері юстиції. *Аспекти публічного управління*, 8(4), 55–63. doi: 10.15421/152080

Citation: Krasivskyy, O., & Merza, O. (2020). Yevropeyskyi dosvid derzhavnoi polityky v sferi yustytzii [European experience of state policy in the field of justice]. *Public administration aspects*, 8 (4), 55–63. doi: 10.15421/152080

Стаття надійшла / Article arrived: 15.08.2020

Схвалено до друку / Accepted: 19.10.2020